

Liza Marklund

Cercul Polar

Traducere din limba suedeză de
Raluca Pop

Editori:
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

Director editorial:
Magdalena Mărculescu

Redactare:
Andreea Tudorică

Design și ilustrație copertă:
Amanda Aspeborg

Director producție:
Cristian Claudiu Coban

Dtp:
Dan Crăciun

Corectură:
Dușa Udrea-Boborel
Andreea-Lavinia Dădârlat

Descrierea CIP a Bibliotecii
Naționale a României
MARKLUND, LIZA

Cercul polar / Liza Marklund ;
trad. din lb. suedeză de Raluca Pop.
- București : Editura Trei, 2022
ISBN 978-606-40-1465-8

I. Pop, Raluca (trad.)

821.111

Titlul original: Polcirkeln

Autor: Liza Marklund

Copyright © Editura Trei, 2022

pentru prezenta ediție

Copyright © Liza Marklund 2021

Published by agreement with
Salomonsson Agency

O.P. 16, Ghișeu 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20

e-mail: comenzi@edituratrei.ro

www.edituratrei.ro

Citatul din *Just nu*¹ a fost redat cu acordul lui Tomas Ledin
Citatele din *Barn av vår tid*² și *Men bara om min älskade väntar*³
au fost redade cu acordul lui Ulf Dageby
Citatul din *Kolla kolla*⁴ a fost redat cu acordul lui Anders Melander⁵
*Vår Julskinka har rymt*⁶ (Åke Cato/Billy Butt/Joakim Bergman)
©Little Big Apple Music/Misty Music AB

-
- 1 Tocmai acum (în limba suedeză). (N.t.)
 - 2 Copii ai timpului nostru (în limba suedeză). (N.t.)
 - 3 Doar dacă iubitul meu așteaptă (în limba suedeză). (N.t.)
 - 4 Verifică verifică (în limba suedeză). (N.t.)
 - 5 Tomas Ledin, Ulf Dageby și Anders Melander sunt muzicieni suedezi. (N.r.)
 - 6 Șunca noastră de Crăciun a dispărut (în limba suedeză). (N.t.)

VINERI, 20 DECEMBRIE 2019

Trupul a fost găsit într-una dintre cele mai scurte zile ale anului, când soarele dispare pentru locuitorii din zona Cercului Polar și de-abia se mai sinchisește să schițeze vreo rază de lumină. Un trup gol, decapitat, zăcea în fundația podului care trecea peste râul Pite către Baza Robotică.

Era al unei fete sau probabil al unei femei tinere, dar cine poate spune cu exactitate? Să fi fost la vârsta majoratului? Oricum se putea afla imediat și fără dubii cui aparțineau aceste oase.

Erau ale Sofiei Hellsten, care încă nu împlinise optsprezece ani. Așadar, o fată.

Era fiica lui Hilding Hellsten, fost consilier municipal. Dispăruse în drum spre casă, venind de la bibliotecă într-o după-amiază cu tunete asurzitoare, la sfârșitul verii anului 1980, adică în urmă cu aproape patruzeci de ani. Geanta sport în care erau cărțile de la bibliotecă a fost găsită chiar la câteva zile de la dispariție într-un șanț pe partea cu Gransel, însă fata nu era nicăieri.

La sfârșitul acelei zile gri de decembrie lumea părea opacă și total lipsită de culoare. Geanta de școală a fetei, hainele și portmoneul erau așezate acolo unde ar fi trebuit să fie de fapt capul ei.

Această descoperire ar fi putut însemna și o ușurare pentru toată lumea. Timp de aproape patru decenii, vidul lăsat de Sofia Hellsten a fost pentru locuitorii orașului ca o rană deschisă care s-ar fi vindecat numai dacă fata ar fi fost găsită și adevărul ar fi ieșit la lumină. Toată lumea era de acord cu asta. Dar nu s-a întâmplat acum, din cauza stării în care a fost găsită. Tristețea nemărginită și furia neîmpărtășită aveau să fie elemente comune tuturor relațiilor din ziare. Chiar și televiziunea națională suedeză a trimis o echipă din Stockholm pentru a face transmisiuni de la fața locului.

Pentru cele patru femei care împreună cu Sofia Hellsten formaseră odinioară clubul de carte intitulat „Cercul Polar“, descoperirea din fundația podului a reprezentat o adevărată răsturnare de situație. S-a declanșat ceva în fiecare dintre ele și, cu toate că sentimentele au fost ascunse cu grijă timp de mai multe decenii, au sfâșiat vieți care poate niciodată nu au fost complete.

Unii ar putea afirma că totul a început cu Wiking Stormberg, colegul de clasă de care erau îndrăgostite mai multe dintre fete.

Alții ar putea să indice ca motiv diferențele de statut social, și anume condițiile materiale diferite ale fetelor.

Totuși, rămâne întrebarea dacă de fapt totul a început cu *Lolita*.

LOLITA
DE
VLADIMIR NABOKOV

ALEASĂ DE
CARINA BURSTRAND

VINERI, 18 APRILIE 1980

APRILIE, CEA MAI NESIGURĂ dintre lunile anului.

S-ar putea spune că mai jos, înspre valea râului, vremea era tare schimbătoare: zile euforice, cu soare, care păreau că ar putea dura o eternitate și nopți furtunoase, cu îngheț și grindină, care descurajau pe oricine.

Acea dimineață de vineri era cenușie și foarte umedă. Parcă anunța despărțire și stări de anxietate.

Treptele din fața porții erau acoperite cu un strat gros de gheață limpede precum cristalul, în nuanță albăstruie, acea nuanță pe care nu o remarci decât atunci când aluneci și cazi pe ea. Carina a mijit ochii și a presupus că și trotuarul era cam în aceeași stare, dar mai departe pe stradă a observat o fâșie neuniformă de nisip de culoare maro-deschis. Așa că și-a făcut curaj și a sărit. Ghiozdanul a lovit-o puternic în spate, a alunecat și a căzut foarte tare. Una dintre mașinile de gunoi ale municipalității a trecut destul de aproape de ea, s-a auzit un claxon furios, iar Carina i-a arătat degetul mijlociu șoferului acelei mașinării gălăgioase. S-a ridicat și s-a frecat pe fesă în locul în care s-a lovit, dar a subestimat greutatea ghiozdanului. Acesta era plin cu cărți de la bibliotecă, pentru că era ziua când trebuia să le returneze. Doi băieți de gimnaziu au trecut pe partea cealaltă a străzii și râdeau prostește arătând cu degetul spre ea. Ce să spun, foarte distractiv. Le-a transmis un sărut. Niște idioți.

Atentă, a mers șchiopătând ușor înspre strada Kvarndamm. Simțea cum breteaua ghiozdanului o taie între umăr și gât la fiecare pas pe care îl făcea cu piciorul stâng. Disconfortul era amplificat de alte senzații: furnicături precum cele dinainte de menstruație, durerea în locul în care s-a lovit, foame. Era pâine în cămară și lapte bătut în frigider, dar nu-i plăcea să mănânce cu Ulrika.

— Ce vânătaie nasoală o să ai!

Și-a simțit pulsul direct în gât când Wiking Stormberg a alunecat pe lângă ea pe stratul de gheață de pe trotuar. Băiatul și-a întins brațele ca un patinator pentru a-și păstra echilibrul și i-a zâmbit larg. Respira cu greutate. Și-a netezit părul și simțea că i-au înghețat urechile. S-or fi înroșit? Oare și-a amintit să se machieze?

— Mă bucur că îți pasă de fundul meu.

— Benny nu a fost acasă aseară, așa-i?

A înghițit în sec și a ridicat din umeri.

— Crezi că împărțim patul? Că suntem o familie de incestuoși?

A încercat să grăbească ritmul pentru a ține pasul cu Wiking, dar o durea prea tare locul în care se lovise.

— Tata și Lars-Ivar l-au luat aseară din față de la Swampen. Krister și cu mine am văzut asta.

Cu căciula lui colorată precum un semafor, Wiking a înaintat alunecând în lungul străzii înghețate. S-a făcut din ce în ce mai mic până a dispărut din câmpul ei vizual, devenind o siluetă neclară pe un fundal gri.

Acum era clar. Incompetentul ei frate mai mare nu murise. Tatăl lui Wiking era șef de poliție în Stenträsk și i-a permis de multe ori lui Benny să-și revină din starea de ebrietate în camera de detenție.

Wiking s-a oprit în stația de autobuz ca să vorbească cu niște persoane ale căror siluete erau la fel de neclare, dar ea le putea auzi râsetele. Știa că are nevoie de ochelari, pentru că putea să citească doar primele trei rânduri de deasupra de pe panoul iluminat de la școala de asistenți medicali. Atârna în același loc, cu aceleași litere, de când era în clasa întâi. Atunci era în stare să citească primul rând de jos:

MRTVFUENCXOZD

Deja în clasa a doua știa literele pe de rost, iar în clasa a treia, când a început să nu le mai vadă, stăteau nemișcate. Dar cărți citea fără nicio problemă, pentru că de aproape putea să vadă. Și nu trebuia să vadă ce era scris pe tablă la școală, pentru că își amintea ce spuneau profesorii.

— Ai note bune, i-a spus consilierul școlar la ședința obligatorie de consiliere, când a absolvit clasa a noua. Dacă vei continua școala încă trei ani, vei putea studia mai departe. Cred că ți s-ar potrivi științele sociale.

De parcă tâmpita aia cu eșarfă din poliester la gât și probleme de incontinență avea vreo idee despre ce i s-ar potrivi ei.

— Munca în domeniul logisticii mi s-ar potrivi, a spus Carina ridicându-se și ieșind.

Poți lucra într-un magazin sau într-un birou oriunde în lume. S-ar muta de aici și s-ar întreține singură de îndată ce acest lucru ar fi posibil atât practic, cât și fizic. Primul lucru pe care l-ar face ar fi să-și cumpere lentile de contact, o ușă care s-ar închide sau, mai degrabă, o ușă care să o țină pe Ulrika afară. Doar atunci va începe să simtă că trăiește.

Autobuzul se auzea coborând zgomotos din vârful dealului din spatele ei. A încetinit astfel încât gașca adunată în jurul lui Wiking Stormberg să aibă timp să urce înainte ca ea să ajungă în stație. Toți cei din învățământul profesional care își făceau specializarea în spații dedicate (mecanici, cei care se ocupau cu instalații sanitare sau prestau servicii de îngrijire) erau duși cu autobuzul de-a lungul coastei până la Älvsbyn, ca să-și îndeplinească visurile. Liceul din Stenträsk era adiacent școlii gimnaziale și avea profil teoretic.

Avea să susțină examenul de finalizare a studiilor în primăvară. Mai erau doar două luni până atunci.

Sau poate nu va mai exista examenul de finalizare a studiilor și va fi suficient să promoveze doar cei trei ani pentru a primi toca albă a absolvenților. De parcă i-ar păsa. Nu și-ar fi pus niciodată pe cap toca aceea prostescă. Nici într-o mie de ani.

— Salut, Carina! Clubul de carte e diseară!

Susanne a strigat din mulțimea de oameni care încerca să urce în autobuz. A ales profilul științelor umane, varianta pe jumătate clasică, cu latină, care nu se studia la Stenträsk. Carina nu o putea distinge în mulțime, dar și-a ridicat mâna deasupra capului în semn de salut. Desigur că nu uitase. La urma urmei, cartea aleasă de ea urma să fie discutată în seara aceasta.

A ajuns devreme. Era mereu punctuală. Biblioteca era adiacentă Școlii Kvarndamm, Primăriei și secției de poliție. De fapt, biblioteca nu mai era deschisă, dar Astrid, bibliotecara, a lăsat-o să intre.

— Am găsit o copie a cărții *Lucruri transparente*. Mai vrei să o împrumuți?

Penultimul roman finalizat de Nabokov? Dacă era interesată?!

— Da, mulțumesc, a răspuns Carina și și-a lăsat ghiozdanul să cadă zgomotos pe masa de lemn unde se returnau cărțile. Pot să păstrez *Lolita* până mai târziu în seara asta, când terminăm de discutat despre ea? O voi returna înainte să plecăm.

Clubul de carte a primit numele Cercul Polar, dar nu la propunerea Carinei. Fetele se întâlneau vineri seara, o dată pe lună, în camera din spatele zonei cu cărți pentru copii. De obicei, camera era folosită pentru lecturarea basmelor și pentru serile de bricolaj. Decorul era format din mobilier în miniatură, pentru copii, și din

afișe colorate cu cărți pentru copii, dar obișnuiau să completeze înăuntru cu niște fotolii de tip bean bags din zona pentru adolescenți.

— Da, e în regulă. Dar fii drăguță și pune cartea direct pe raft la locul ei. O să notez că ai returnat-o deja.

Astrid era aplecată peste un teanc de cărți. Carina a verificat ora la ceasul de la mână. Mickey Mouse arăta cu mâinile sau poate cu labelle între 8 și 9. Mai erau trei sferturi de oră până să înceapă întâlnirea. A pus înapoi în geantă cartea *Lolita*.

De fapt, credea că romanul lui Nabokov intitulat *Ada sau ardoarea* ar fi fost mai distractiv, dar nu găsisese nicio traducere în suedeză și de aceea, când i-a venit rândul să aleagă titlul pentru clubul de carte, a optat pentru cea mai faimoasă operă a autorului. De fapt, *Ada sau ardoarea* era puțin prea complicată pentru unele fete, fără a da însă nume. Ar fi fost magic, de fapt, chiar amețitor, să îi urmărească pe cei doi frați, Ada și Van Veen, și povestea lor de dragoste în lumea paralelă Demonia sau Antiterra. Își dorea să fi putut discuta despre asta cu cineva, dar probabil nu mai era nimeni în Norrbotten care să o fi citit. În orice caz, Astrid a verificat și a aflat că nimeni altcineva din tot comitatul nu o mai împrumutase de la vreo bibliotecă. Cu siguranță, *Lolita* a fost o alegere mai bună, pentru că era disponibilă în cinci exemplare, chiar dacă traducerea era cam proastă. Frazele fluente și jocurile complexe de cuvinte ale lui Nabokov erau pur și simplu geniale, cu referiri detaliate la Franța și o mulțime de asocieri fără noimă: asta și pentru că povestea pare ca și cum ar fi fost scrisă într-o casă de nebuni. Normal că lucrurile au luat-o razna.

S-a așezat la unul dintre birourile din zona de studiu aflată dincolo de literatura de referință. Și-a luat penarul și notițele. Nu mai avea alte examene scrise, cel de astăzi

la matematică era ultimul. Avea deja asigurată slujba de vară, dar voia să termine cu notă maximă la toate materiile. Motivul pentru care a ales specializarea de doi ani în domeniul logisticii s-a datorat perioadei lungi de stațiu plasate chiar în mijlocul studiilor. A gândit pragmatic că așa va primi o slujbă chiar după finalizarea studiilor și așa a și fost. Avea să fie singura centralistă a primăriei pe timpul verii.

În privința contabilității, s-a pus destul de mult accentul pe utilizarea mașinilor de calcul — atât electrice, cât și manuale —, a calculatoarelor și aparatelor cu ajutorul cărora să țină contabilitatea pentru calculul impozitelor și deducerilor fiscale, salariilor și distribuției, dobânzilor, conversiei valutare, pentru facturare și inventariere. Toate i se păreau foarte ușoare.

Trecând prin notițe, a realizat că știa totul foarte bine. Așa că a scos din geantă romanul, a închis ochii și s-a gândit la toate locurile pe care Lolita și Humbert le-au vizitat în călătoria lor prin Statele Unite: New Orleans, Poplar Cove, Lacul Little Iceberg, Coalmont, Tennessee... Le căutase deja pe toate în atlasul ei roșu, sau cel puțin încercase, pentru că unele localități erau atât de mici, încât nu puteau fi găsite.

Într-o zi avea să meargă acolo. Curând, cât de curând, va scăpa din închisoare și va putea merge oriunde își va dori.

A deschis cartea la întâmplare. A pus degetul în mijlocul paginii din dreapta și a deschis larg ochii. A început să citească paragraful pe care hazardul și subconștientul l-au ales.

„Nu am intervenit, oare, în vreun fel în destinul ei prin a-l contopi cu pofta mea? Aceasta este și rămâne o sursă de mare și teribilă mirare.“

Poate pofta să controleze soarta?
Dacă ar ști.

Membrele clubului de carte fuseseră colegi încă din clasa întâi. Trei dintre ele — Birgitta, Susanne și Agneta — se bucuraseră înainte de începerea școlii de acel mod de îngrijire a copiilor disponibil în orașul Norrbotten în anii '60: o bonă pe timpul zilei, pe numele ei Sigrid Kinnunen. Li se permitea să se joace în living, dar nu să urce la etaj.

Clubul de carte Cercul Polar s-a înființat când fetele au început clasa a șaptea și au făcut cunoștință cu materia *Activități opționale*. Și-au ales ceea ce doreau să aprofundeze dintr-o gamă largă de discipline, de la *Pescuit și Dans popular* la *Mâncare gătită rapid*. De departe, cea mai frumoasă alegere purta numele de *Cunoaștere literară*. Din întreaga Școală Kvarndamm, doar cele cinci eleve optaseră pentru această materie. Avea o adevărată valoare simbolică. Ceilalți elevi, oferindu-se voluntar să se angajeze în discuții literare vinerea după-amiaza, la ultima oră, zăboveau cu privirea, la fel ca profesorii, asupra agrafelor fetelor, stabilind în funcție de ele cât erau de ambițioase și poate chiar de inteligente. Au ajuns la urechile fetelor câteva comentarii răutăcioase legate de studiul lor intensiv, chiar dacă în general s-au ferit de eticheta de točilare. Motivul a fost, probabil, reputația unora dintre părinții lor, dar și frumusețea de care se bucurau la acea vârstă. Toate erau foarte atrăgătoare.

Carina era de departe cea mai avidă cititoare. Devora cărți pe care alții doar le gustau.

Birgitta, a cărei mamă era medic în Piteå și tatăl manager la Baza Robotică, era cea mai ambițioasă.

Susanne participa pentru că Birgitta și Carina erau acolo.

Agneta visa să devină scriitoare. Așadar, alegerea literaturii în toți cei patru ani a fost una logică și firească.

În cazul Sofiei, motivul a fost neclar. De ce a ales literatura în loc de, să zicem, materia *Formă și Culoare*, a fost un lucru de neînțeles pentru celelalte. Toate au crezut, deși nu au spus-o niciodată cu voce tare, că părinții au ales în locul ei. Tatăl era consilier municipal în Stenträsk și, de asemenea, deputat în Partidul Social-Democrat, în Comitetul Executiv.

Așa că era *frumos* să fii membru în clubul de carte Cercul Polar. Când acesta a devenit cunoscut și de ceilalți elevi ai liceului, care și-au dat seama că ar putea să își mărească notele participând la club, membrele Cercului Polar au refuzat categoric accesul acestora. Dacă alții vor să studieze literatură, atunci să își creeze propriul club de carte, nu să fie paraziți în al lor.

Așa a început și așa a continuat.

Fetele citeau câte o carte pe săptămână și o discutau conform câtorva criterii stabilite în ultima lecție a săptămânii și scriau pe rând scurte referate.

Chiar de la început, au ales literatură de bună calitate, poate cu câteva mici excepții. Mai bine zis, erau selectate cărți scrise de Carolyn Keene¹ și Jackie Collins² doar atunci când Susanne și Sofia erau cele care alegeau.

Cea care alesese cartea trebuia și să coordoneze întâlnirea din acea săptămână. Se începea cu o scurtă prezentare a cărții, cu propriile impresii generale, după care fiecare membră a clubului își spunea propria părere despre carte. Apoi urmau discuții despre diferite detalii sau

1 Pseudonim sub care semnează autorii povestirilor pline de mister cu Nancy Drew. (N.r.)

2 Autoarea mai multor cărți de dragoste. (N.r.)

perspective abordate în carte. De obicei era un roman, dar nu era obligatoriu.

Fetele din clubul de carte Cercul Polar au primit astfel în timpul liceului note foarte mari, cu excepția Agnetei, care avea note maxime la limba suedeză, dar note medii în rest. Atunci când Astrid, bibliotecara, le-a propus să își continue întâlnirile chiar și după ce vor ajunge la liceu, fetele au fost de acord la unison, fără a ezita. Cu toate acestea, au ales să se întâlnească o dată pe lună în loc de o dată pe săptămână, gândindu-se că volumul de studiu la liceu va fi mai mare. În ce măsură asta s-a și întâmplat cu adevărat este discutabil, dar era o cu totul altă chestiune.

Cu timpul însă, strălucirea care caracteriza odată clubul de carte Cercul Polar și pe membrele ei începea parcă să se risipească. Niciun alt elev nu mai dorea să devină membru. Profesorii lor erau noi, iar cei vechi aveau alți elevi pe care să îi aprecieze. Diferențele dintre fete au devenit mai vizibile. Legătura aceea pe care copilăria și izolarea o creaseră începea să slăbească.

La începutul anilor '80, bibliografia era aceeași din anii trecuți. Două dintre membre, Carina și Agneta, aveau să termine studiile în vară și, probabil, să părăsească Stenträsk, ceea ce provoca incertitudine în privința viitorului clubului de carte.

Se aflau într-o perioadă care ducea inevitabil la schimbare.

— Atunci închizi tu, Carina, și îi dai cheia paznicului după ce...

Astrid a pus cheia cu calul mare de bronz în mâna pe care Carina o ținea întinsă, a închis ușa în urma ei și le-a făcut cu mâna fetelor prin peretele de sticlă. Carina i-a răspuns cu același gest. Aparatul de ventilație șiuiera încet. Se simțea un aer uscat și înțepător și asta nu doar din cauza frigului de afară. Toate fetele erau prezente și aproape chiar la timp. Birgitta venea legănându-și părul ei negru strălucitor. Ca de obicei, a ajuns ultima. Carina și-a lăsat haina groasă pe holul mare, lângă zona cu cărți pentru adolescenți, dar celelalte fete își aduseseră toate lucrurile în camera mică de lectură: genți, bocanci, eșarfe, gecii groase, jambiere, mănuși de lână. Carina simțea că acele grămezi de haine înșirate pe lângă perete păreau un zid de apărare. Era un sentiment pe care parcă îl sesiza și în limbajul nonverbal al fetelor, care stăteau pe fotoliile de tip bean bag. Birgitta își ținea aproape geanta ei mare Adidas, plină probabil cu hainele murdare adunate în timpul săptămânii. Părea obosită și avea părul cam nepieptănat. Locuia cu mama ei în Piteå în săptămânile premergătoare începerii specializării în Științe Sociale la Liceul Strömbacka și apoi se ducea în weekenduri acasă la tatăl său, manager la Baza Robotică.

Susanne a savurat un shake și mirosul de lemn-dulce a învăluit întreaga cameră. Și-a scos din gură guma de mestecat de culoare maro și a învărtit-o cu mișcări rapide în jurul degetului. Dezgustător! Sofia și-a scos și ea acadeaua din gură, a învelit-o în ambalaj și a pus-o înapoi în geantă — că tot veni vorba de lucruri dezgustătoare. Apoi a împărțit foile cu referatele din ultima săptămână, cinci pagini A4 multiplicat, capsate împreună, făcând totul să pară ridicol de detaliat. Toate fetele au luat foile fără însă să le citească. Sofia și-a tras părul prins în coadă ca să-i cadă pe un umăr, și-a fixat ochelarii la baza nasului și s-a așezat lângă eternul ei caiet de notițe. Agneta se uita afară pe una dintre ferestrele mici și părea distrasă.

— Bine, *Lolita*, a spus Carina și s-a afundat într-un foliu de copii, pentru că erau doar patru de tip bean bag.

A lăsat deoparte meticolosul referat realizat de Sofia, rezumatul discuției din martie despre *Scrupule*, de Judith Krantz. O, Doamne!

— Nu știu cât de bine îl cunoașteți pe Vladimir Nabokov, a spus ea. Știți cu siguranță că s-a născut în Rusia, că a scris primele două romane în limba rusă și că mai târziu a emigrat în Statele Unite, unde a schimbat limba în care și-a compus operele. Dar știați că era pasionat de șah și fluturi?

A aruncat o privire spre prietenele ei. Birgitta se foia iritată, iar Agneta părea absentă și se scărpină pe braț.

— S-a născut într-o familie de nobili și a fost descendent al prințului Nabok Murza¹. Bunicul lui deținea o mină de aur. Pentru că a crescut într-un mediu cu trei limbi — rusă, franceză și engleză —, faptul că a început

1 Prinț tătar din secolul al XIV-lea. (N.r.)